

Supported by:

DAAD

Deutscher Akademischer Austauschdienst
German Academic Exchange Service

Bundesministerium
für Bildung
und Forschung

КАФЕДРА
БІОХІМІЇ ТА
БІОТЕХНОЛОГІЙ

Сучасна флуоресцентна мікроскопія

Володимир ШВАДЧАК

ПНУ

31-05-2023

Онлайн-курс “Мікроскопія та інструментальні методи в біології”

Зміст лекції

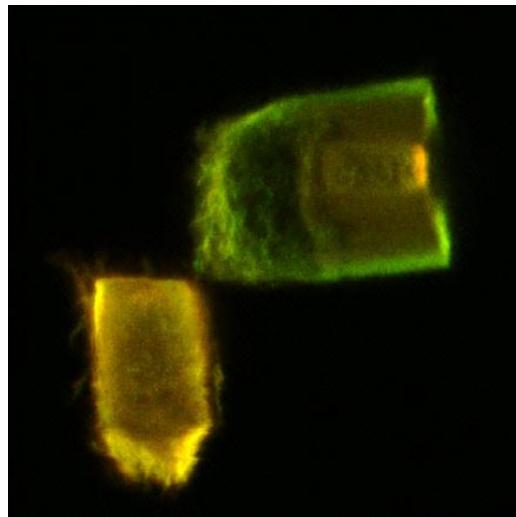
1. **Детектування взаємодій : колокалізація**
2. **Детектування взаємодій: FRET**
3. **FLIM**
4. **TIRF**
5. **Дифракційний ліміт. Методи отримання роздільної здатності кращої за 200нм**
6. **STORM**
7. **STED**

Детектування взаємодії: Колокалізація

Якщо два протеїни взаємодіють то вони
напевно знаходяться в одному місці

ПротеїнА-488 - канал А
ПротеїнБ-555 - канал Б

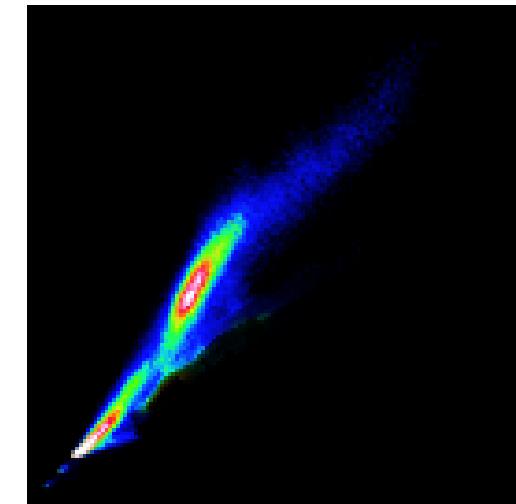
Мікроскопія на двох каналах
(наприклад 488 і 555)

Рахуємо скільки
пікселів з заданими
інтенсивностями на
обох каналах

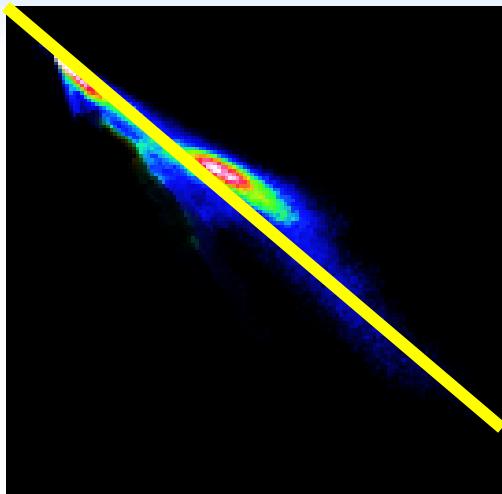

Канал Б

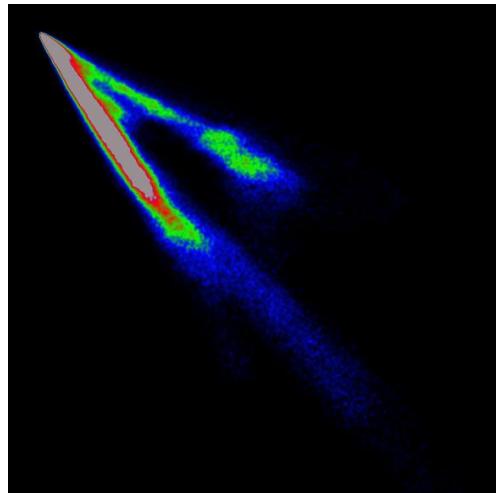

Канал А

Детектування взаємодії: Колокалізація

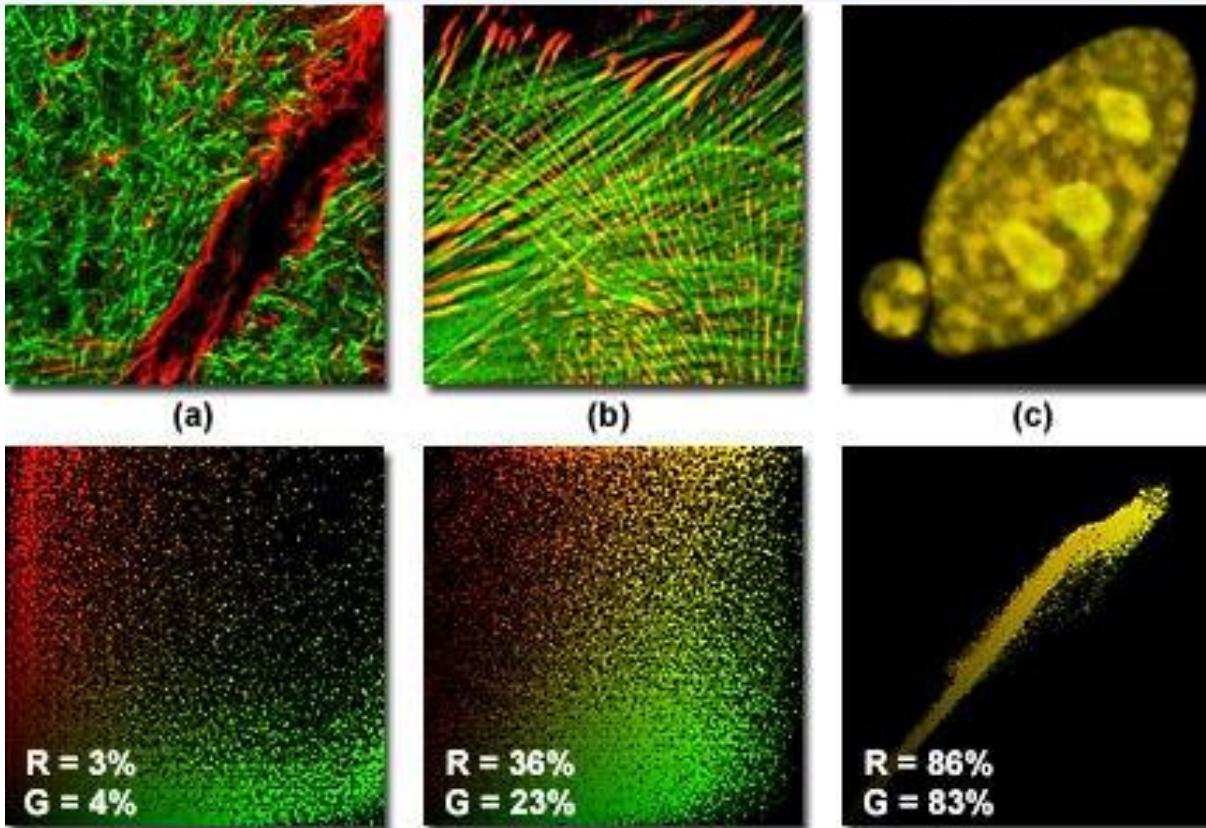

Є колокалізація – одна популяція комплексів зі сталим співвідношенням двох речовин

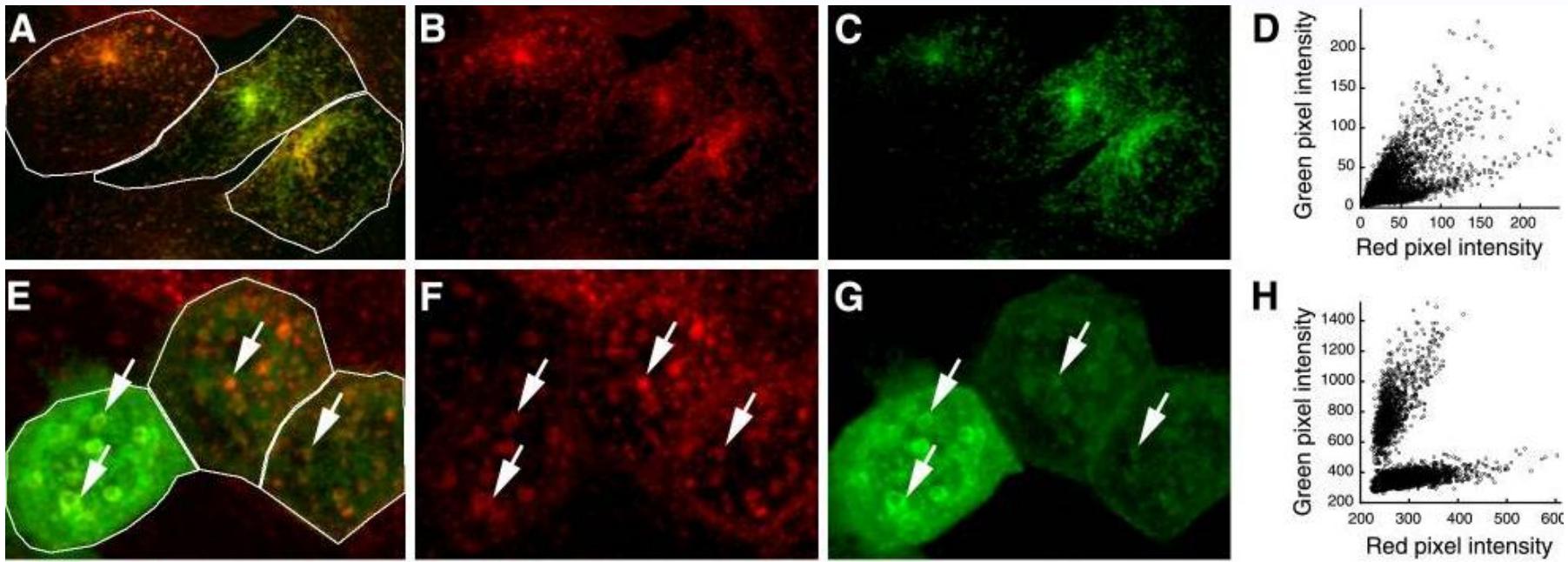
Немає колокалізації (две окремі популяції та сильне перекриття каналів)

Детектування взаємодії: Колокалізація

<https://www.olympus-lifescience.com/en/microscope-resource/primer/techniques/confocal/applications/colocalization/>

Детектування взаємодії: Колокалізація

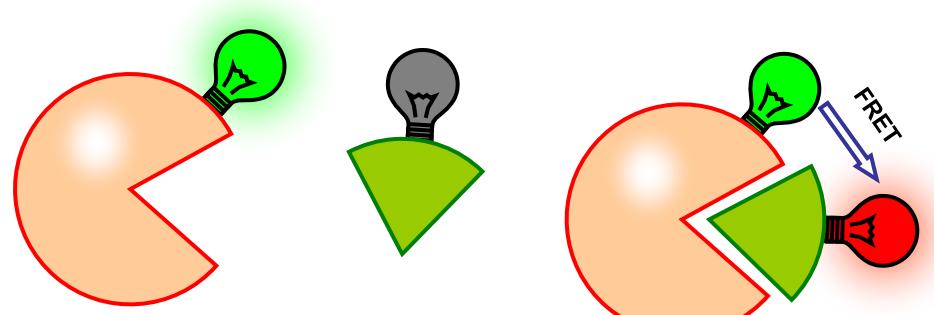

Колокалізацію логічно дивитися не по всьому зображення, а окремо по кожній з клітин

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3074624/>

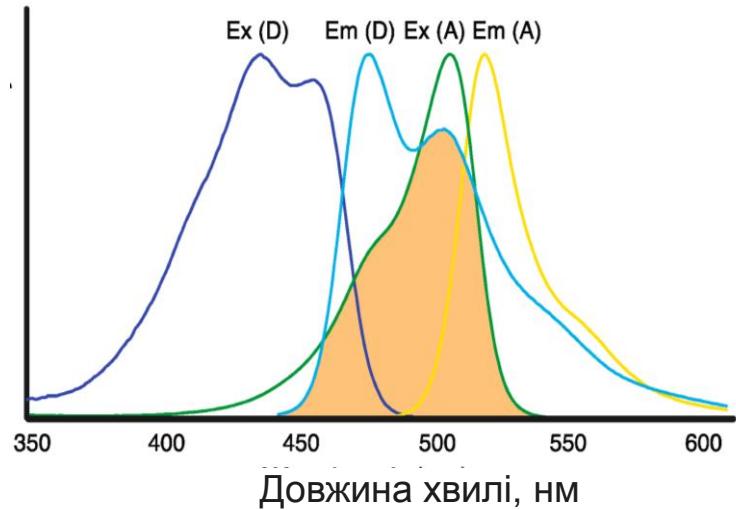
<https://www.med.unc.edu/microscopy/wp-content/uploads/sites/742/2018/06/Dr-Bob-on-Colocalization.pdf>

Детектування взаємодії: FRET

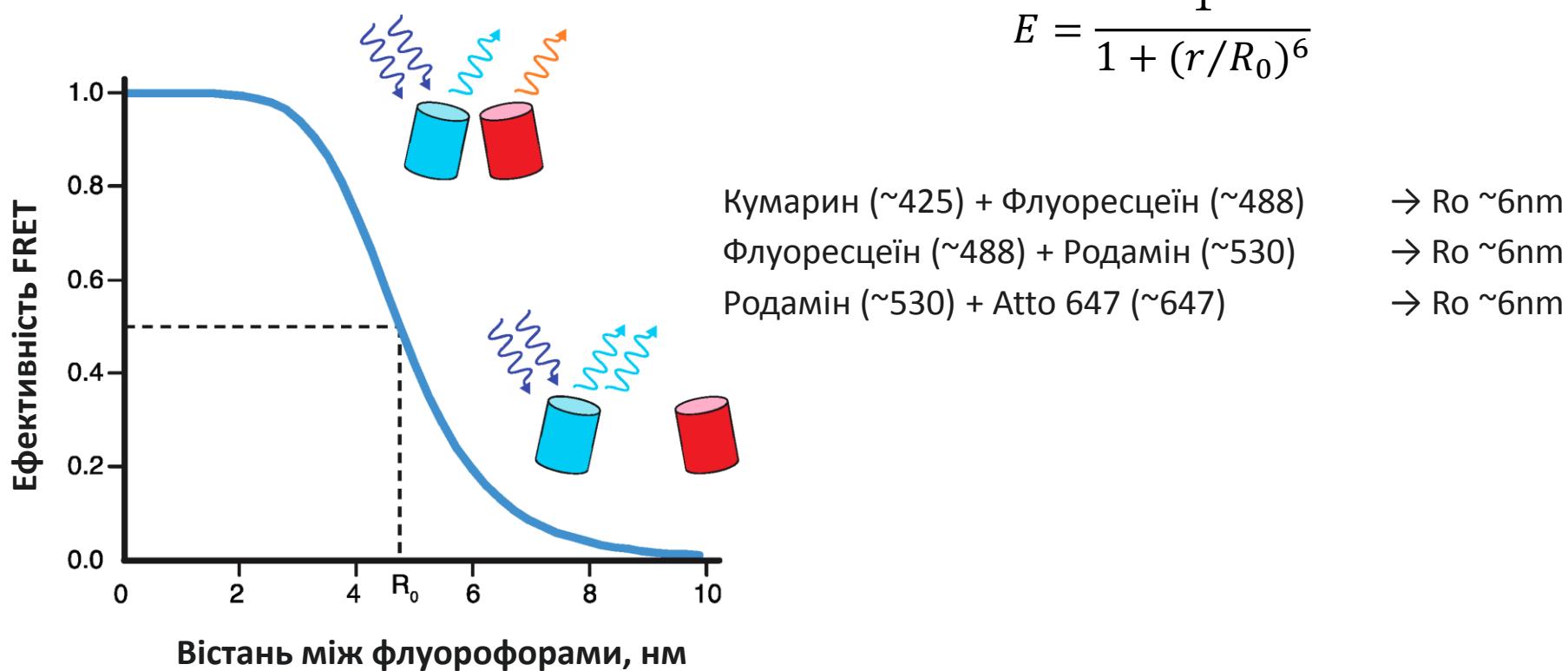

Förster resonance energy transfer

Якщо спектр емісії одного флуорофора (донора) перекривається з спектром абсорбції іншого (акцептора) і вони знаходяться близько (до 10нм один від одного), то при збудженні донора відбувається емісія акцептора

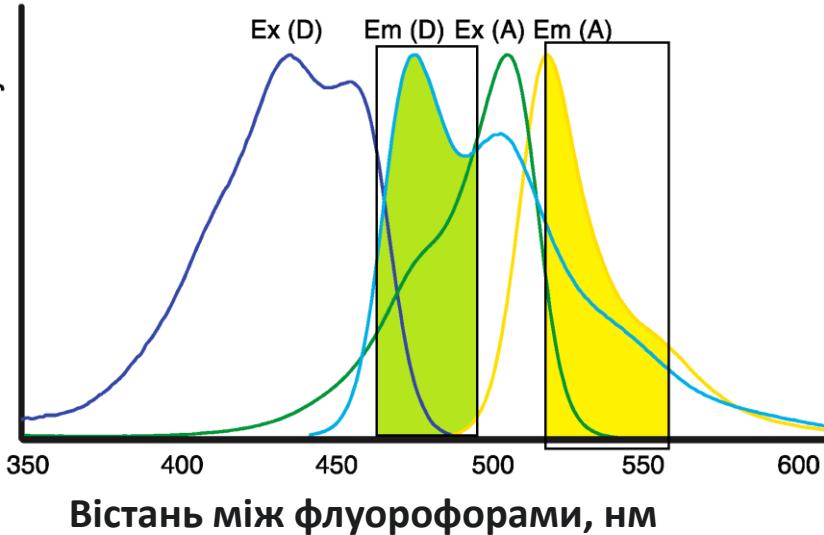
Детектування взаємодії: FRET

Таблиця R_0 для деяких пар барвників

https://www.atto-tec.com/fileadmin/user_upload/Katalog_Flyer_Support/R_0 -Tabelle_2018_web.pdf

Детектування взаємодії: FRET

Два підходи до детектування:

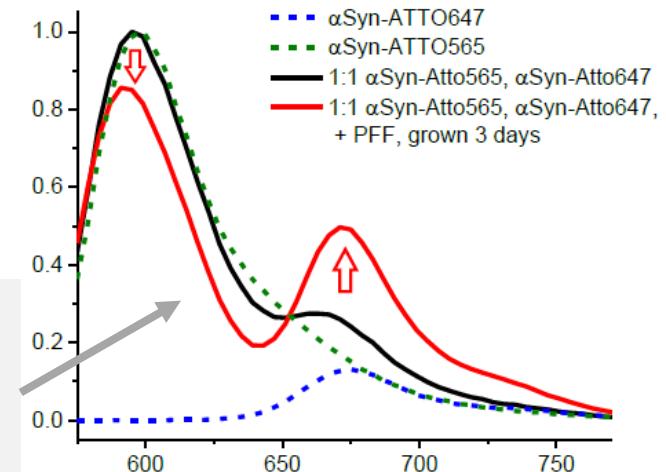
- 1 - записати окремо емісію донора і акцептора
- 2- записати зміну лайфтайму (часу життя збудженого стану) донора

Вимірювання окремо емісії донора і акцептора

Переваги: можна міряти на звичайному конфокальному мікроскопі якщо є два каналли на детекторі

Недоліки: перекривання сигналів

Перекривання сигналів особливо критичне коли донора більше, часто спектри виглядають так

Детектування взаємодії: FRET

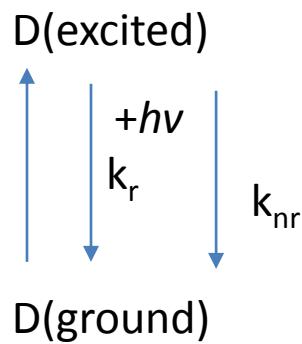
Вимірювання зміни часу життя збудженого стану донора (лайфтайми)

Переваги: дозволяє більш точні виміри, не залежить від перекривання емісії донора та акцептора

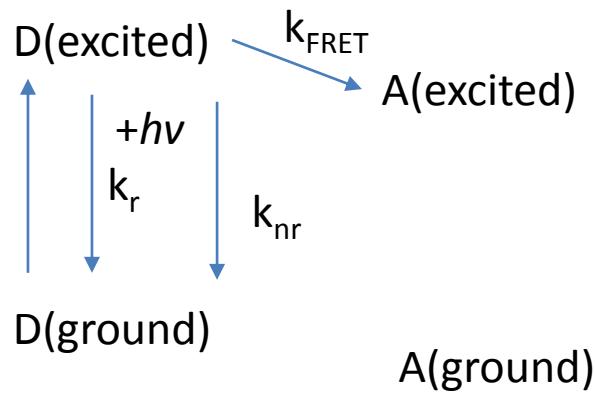
Недоліки: вимагає мікроскопів з блоком роботи з часом прильоту фотонів (дорого)

$$t = \frac{1}{k_{FRET} + k_r + k_{nr}}$$

$$t = \frac{1}{k_r + k_{nr}}$$

немає FRET

є FRET

FLIM

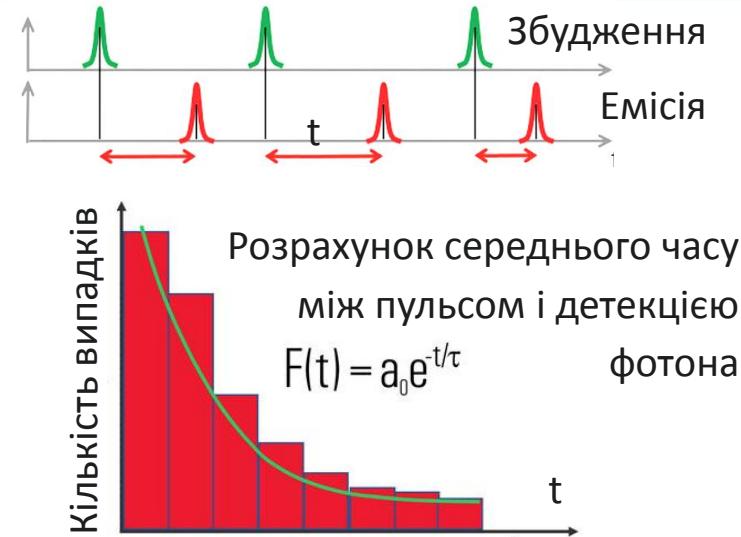
FLIM – Fluorescence Lifetime Imaging -

Мікроскопія коли в кожній точці зображення вимірюють середній час життя збудженого стану флуорофора (fluorescence lifetime)

Дозволяє гарно характеризувати FRET між флуорофорами, а також зміну оточення сольватохромних барвників – тобто вивчати оточення і взаємодії біомолекул в розрізі їх просторового розміщення в клітинах

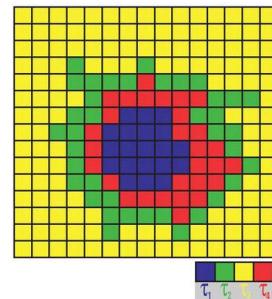
Обладнання: мікроскоп з пульсовим лазером, детектор з каналами наносекундної роздільності

<https://www.leica-microsystems.com/science-lab/fluorescence-lifetime-based-imaging-gallery/>

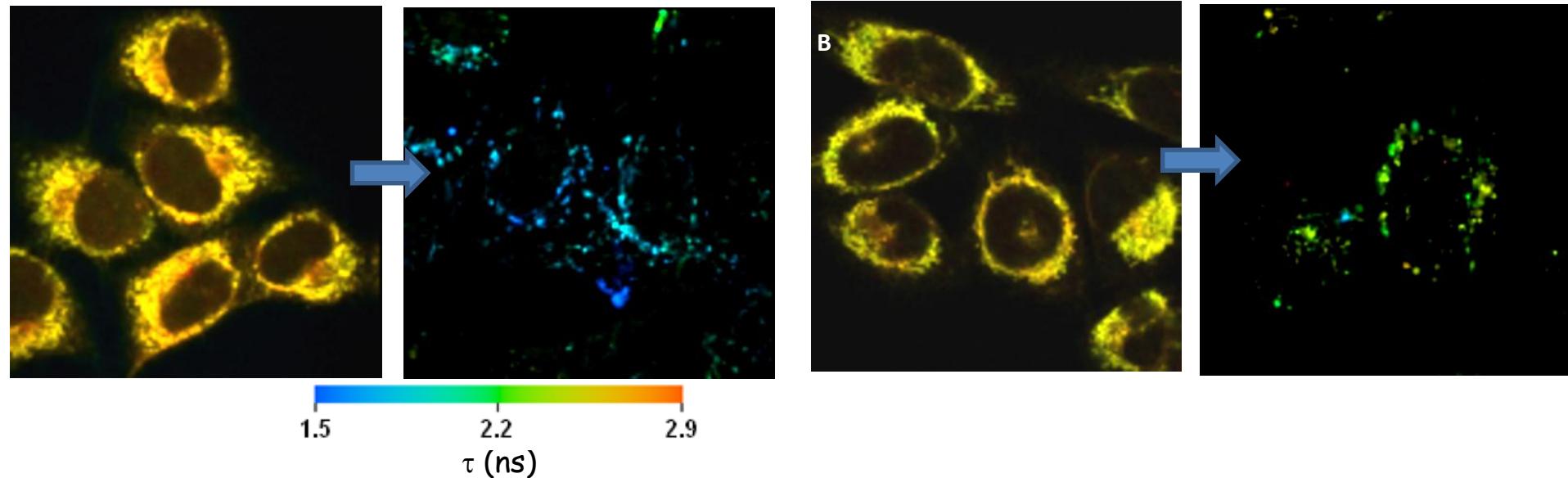

Потрібно десь 800 фотонів на піксель

Картинка в
псевдокольорах

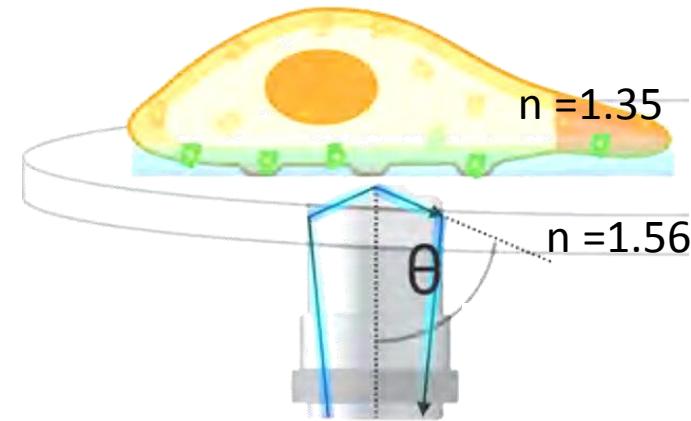

FLIM

Приклад застосування FLIM для детекції агрегації протеїну VPR в клітинах. Агрегація викликає скорочення часу житття збудженого стану (холодніші кольори)

TIRF

За рахунок повного внутрішнього відбивання (Total Internal Reflection) світло проникає тільки в нижню частину клітини

Хороший огляд по TIRF

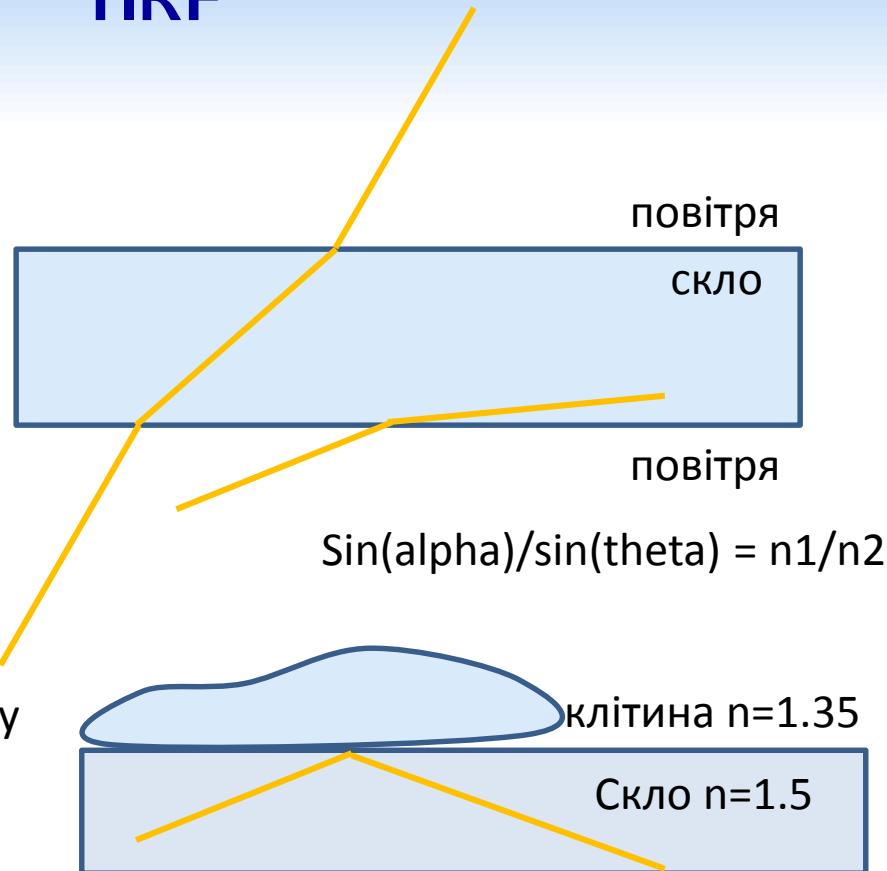
<https://journals.biologists.com/jcs/article/123/21/3621/31390/Imaging-with-total-internal-reflection>

Відеолекція на тему TIRF

<https://www.youtube.com/watch?v=egmJlaDR48>

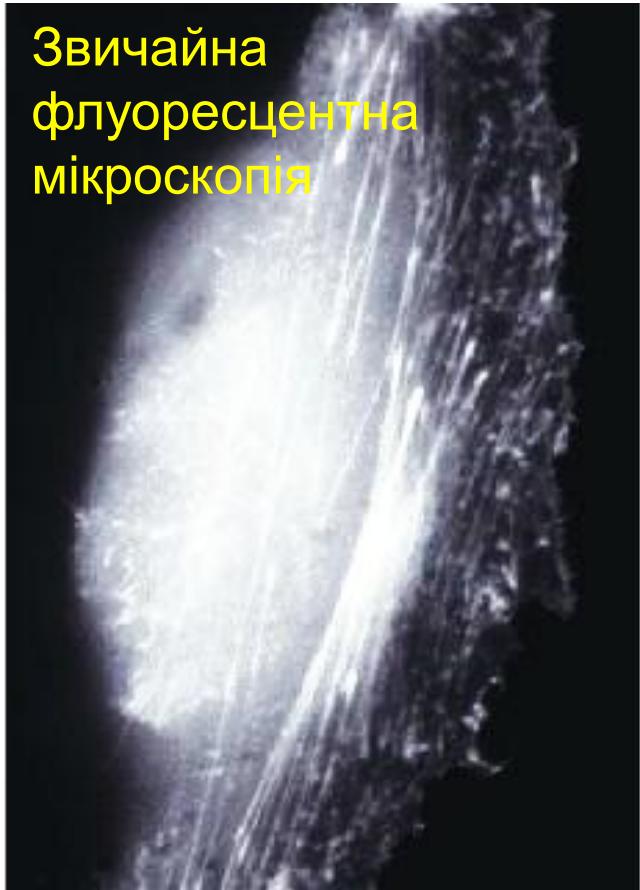
Приклади застосування на сайті Olympus

[https://www.olympus-lifescience.com/en/microscopes/inverted/ix83/celltirf1/#!cms\[focus\]=cmsContent1299](https://www.olympus-lifescience.com/en/microscopes/inverted/ix83/celltirf1/#!cms[focus]=cmsContent1299)

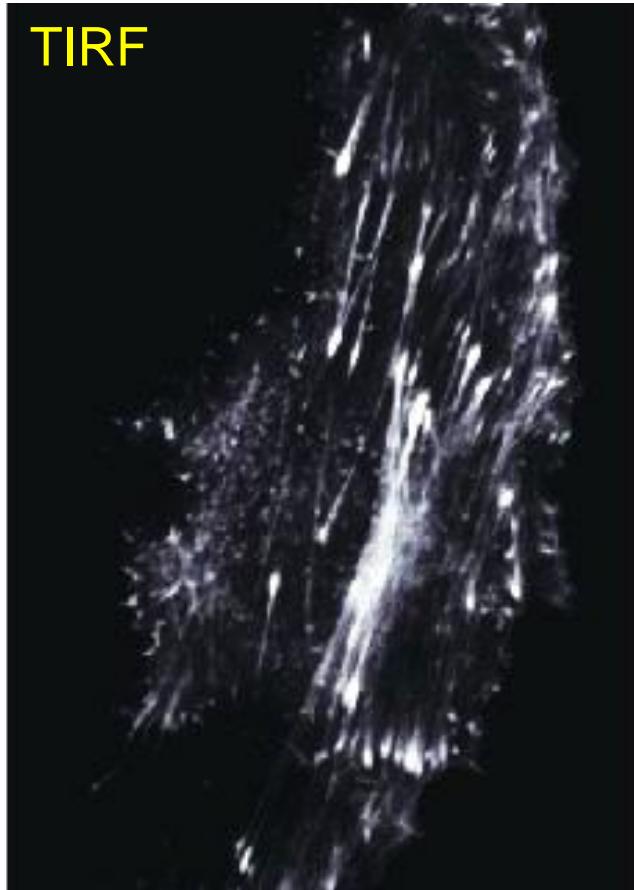

TIRF

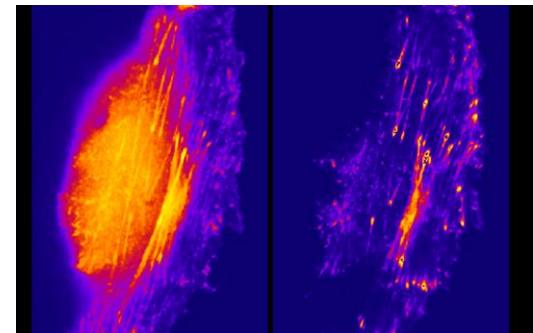
Звичайна
флуоресцентна
мікроскопія

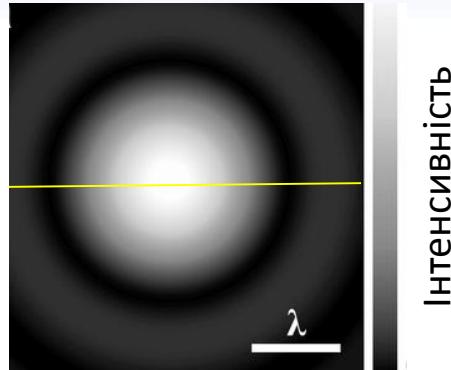
TIRF

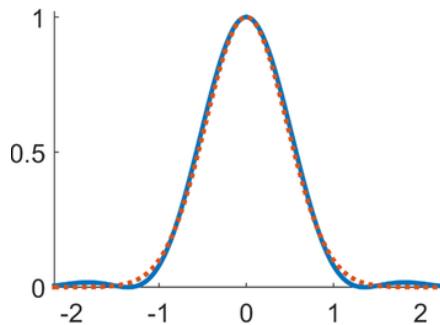
TIRF дозволяє
прибрати з зображення
все що лежить не біля
площини клітини
Дуже зручно для
отримання зображень
цитоскелету

Дифракційний ліміт

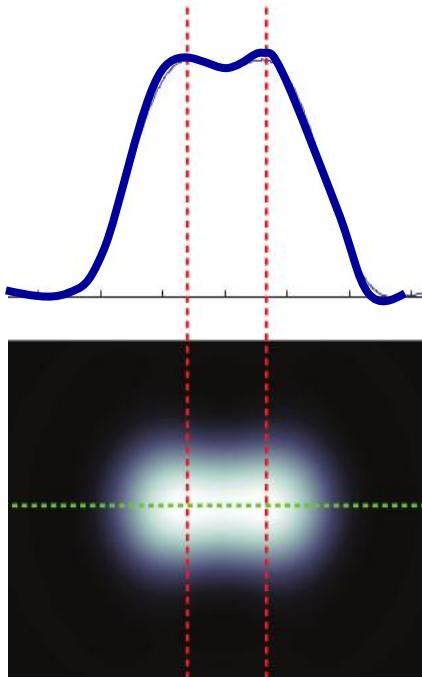
Точкове джерело світла (одиночний флуорофор) на мікроскопії дає пляму розміром близько довжини хвилі світла (~ 400 нм)

Переріз показує майже гаусівське розподілення інтенсивностей

* Тому електронна мікроскопія має кращу роздільну здатність ніж світлова

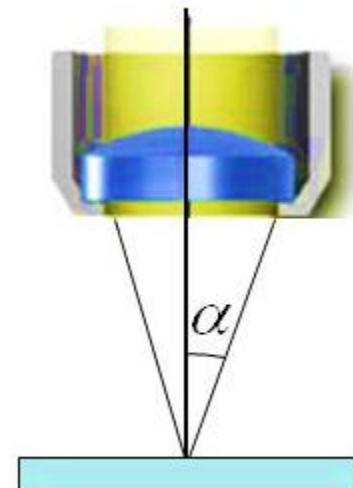
Дифракційний ліміт

Якщо відстань між двома об'єктами менша довжини хвилі світла то їх буде видно не як дві окремі точки а як спільну пляму

Насправді роздільна здатність частково залежить і від числової апертури і від показника заломлення

$$\Delta x \cong \frac{\lambda}{2n \sin \alpha}$$

Як обійти дифракційний ліміт?

Дифракційний ліміт – фундаментальна проблема пов’язана з кількістю інформації що може принести один фотон.

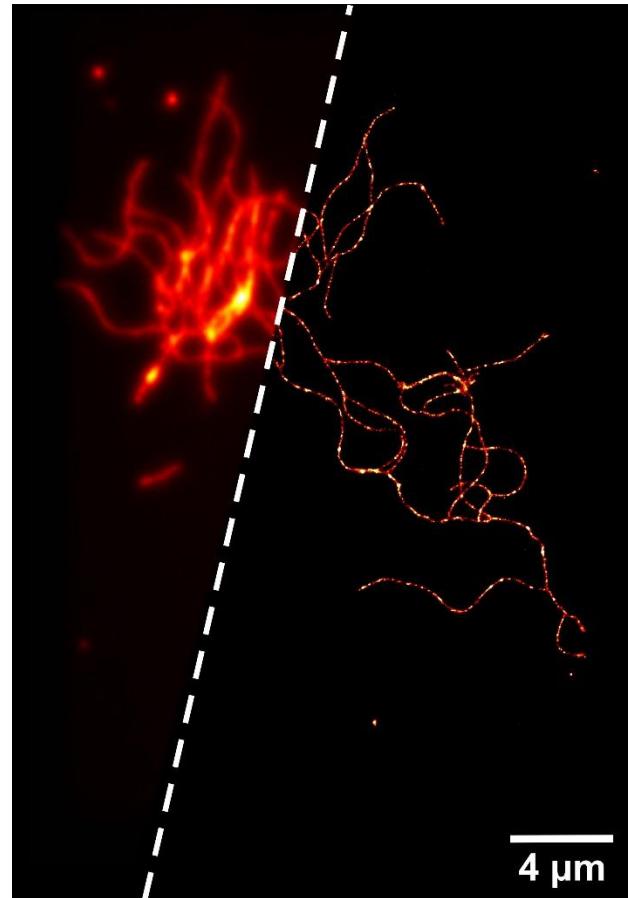
Щоб його обійти потрібно розрахувати позицію флуорофора використовуючи більше одного фотону

Хороша стаття з деталями STORM і STED
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/jnc.13257>

Типи мікроскопії з надчіткістю, коли який використовувати:

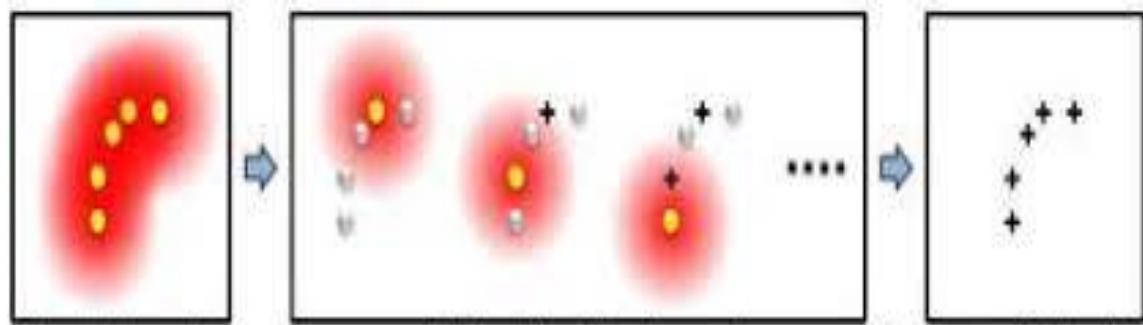
www.nature.com/articles/s41556-018-0251-8

Відеолекція про мікроскопію з надчіткістю (superresolution microscopy) від Штефана Хеля, який згодом отримав Нобелівську премію
<https://www.youtube.com/watch?v=YyBGiZZSsIY>

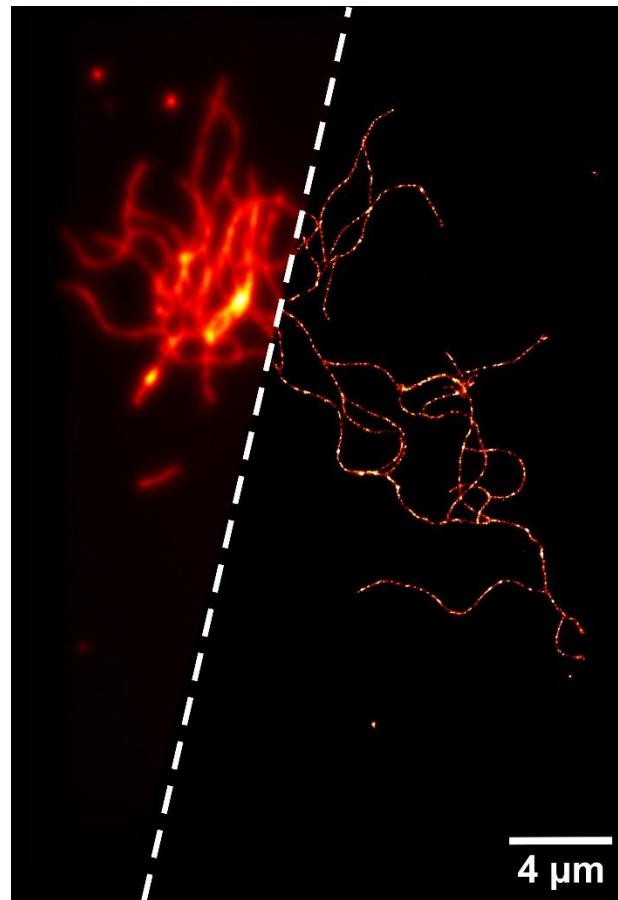

STORM

Stochastic Optical Reconstruction Microscopy -
Підхід коли позицію флуорофора розраховують
використовуючи усереднення центрів “розмитих
хмар” з багатьох фотонів

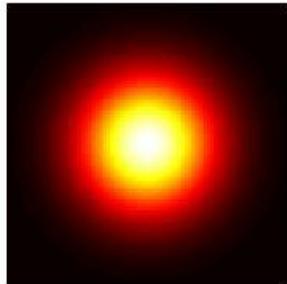

Стандарне   STORM

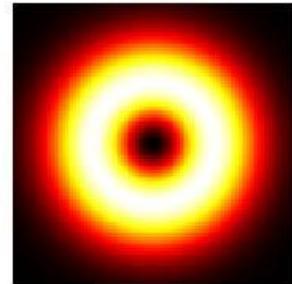

STED

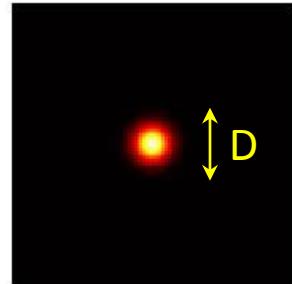
Stimulated Emission Depletion - Підхід коли йде паралельне опромінення світлом для збудження (стандартна хмарка) і для стимульованої емісії (бубликоподібна хмарка) – реально видиме світло йде позицій де було збудження а не було стимульованої емісії

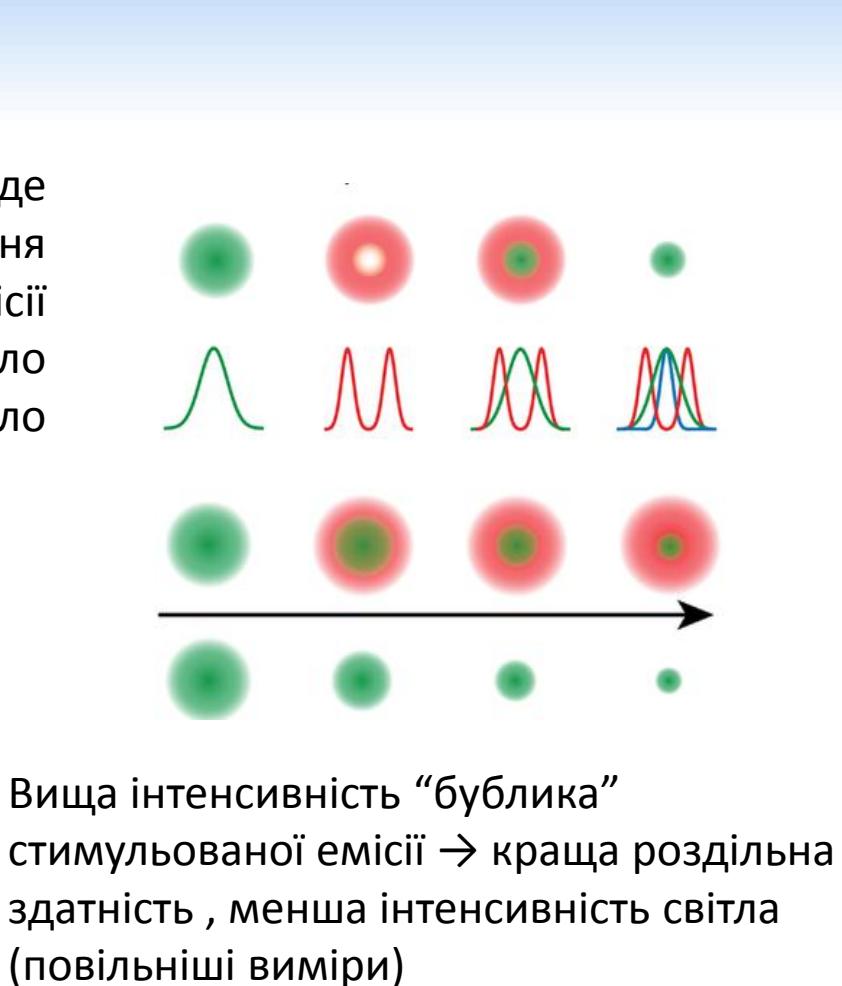
Збудження

Стимульована емісія

↑
D

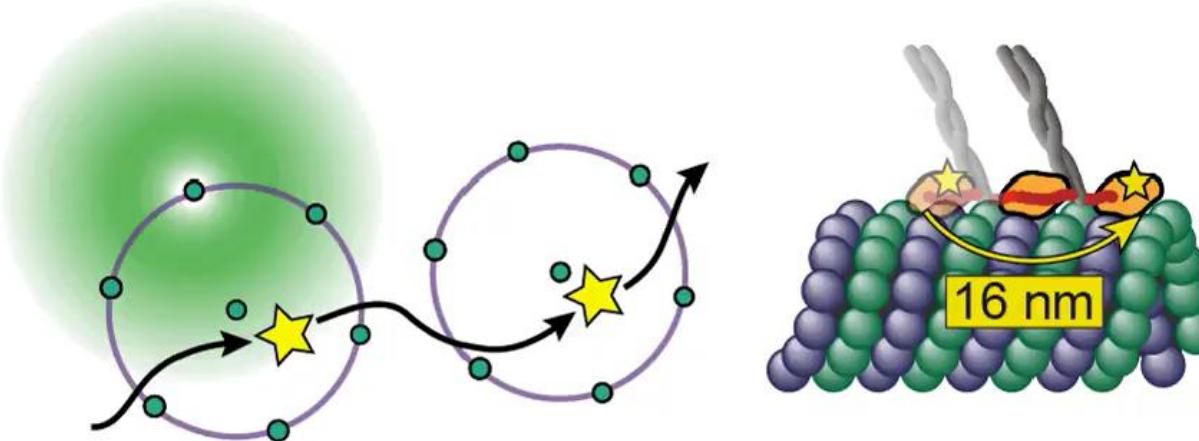

Вища інтенсивність “бублика”
стимульованої емісії → краща роздільна
здатність , менша інтенсивність світла
(повільніші виміри)

$$D = \frac{\lambda}{2n \sin \alpha \sqrt{1 + \frac{I}{I_{\text{sat}}}}}$$

Блимання/MIMFLUX

Live cell tracking of kinesin with MINFLUX

0 ms

10 nm

<https://twitter.com/JonasRies/status/1634131896836685831>

Jonas Ries, Science, 2023 <https://www.science.org/doi/10.1126/science.adc2676>

Блимання/MIMFLUX

